

Аналіз діючої базової мережі публічних бібліотек України у 2021 - 2022 роках

На виконання пункту 1 Плану заходів щодо забезпечення формування оптимальної мережі публічних бібліотек, затвердженого наказом Держмистецтв від 07.04.2023 № 19 відділом бібліотечної справи департаменту мистецтв проведено аналіз діючої мережі публічних бібліотек України 2021 - 2022 років.

За результатами отриманих від центральних та місцевих органів виконавчої влади матеріалів, опрацьовано таблицю щодо стану базової мережі закладів культури, комунальної та державної форм власності 2021 - 2022 років.

Як свідчать порівняльні кількісні показники Таблиці **“Розбіжність 2021 -2022 р.”** та **“Погоджено Держмистецтв виключення Держмитсецтв з базової мережі у 2022 р.”**, погоджень щодо виключення з базової мережі закладів культури, які отримали місцеві органи виконавчої влади від Держмистецтв, не співпадають з кількістю у різниці закладів культури станом на 31.12.2022 року.

Зокрема, у 2022 році Тернопільська, Херсонська, Чернігівська області подали не повну інформацію тосовно кількості бібліотечних закладів у регіоні, що внесло розбіжність щодо діючих бібліотек в порівнянні з 2021 - 2022 роках.

За результатами проведеної роботи з'ясувалося, що подана від областей інформація щодо кількості функціонуючих закладів культури у 2022 році та даних щодо погодження Держмистецтв виключення бібліотечних закладів з базової мережі у 2022 році, існує значна розбіжність у показниках, зокрема:

розбіжність між показниками 2021 року та 2022 року складає мінус:

- у Вінницькій області у 2021 році функціонувало 876 бібліотечних закладів, у 2022 році — 865, **розбіжність складає мінус 11 закладів**, тоді як Держмистецтв надано погодження щодо виключення 3 лише бібліотечних закладів з базової мережі;
- у Волинській області у 2021 році функціонувало 511 бібліотечних закладів, у 2022 році — 502, **розбіжність складає мінус 9**, тоді як Держмистецтв надано погодження щодо виключення лише 3 бібліотечних закладів з базової мережі;
- у Миколаївській області у 2021 році функціонувало 449 бібліотечних закладів, у 2022 році — 446, **розбіжність складає мінус 3**, тоді як Держмистецтв **не надано жодного погодження** щодо виключення бібліотечних закладів з базової мережі;
- у Одеській області у 2021 році функціонувало 638 бібліотечних закладів, у 2022 році — 608, **розбіжність складає мінус 30**, тоді як Держмистецтв надано погодження щодо виключення лише 1 бібліотечного закладу з базової мережі;

- у Рівненській області у 2021 році функціонувало 550 бібліотечних закладів, у 2022 році — 547, **розбіжність складає мінус 3**, тоді як Держмістєцтв **не надано жодного погодження** щодо виключення бібліотечних закладів з базової мережі;
- у Сумській області у 2021 році функціонувало 509 бібліотечних закладів, у 2022 році — 506, **розбіжність складає мінус 3**, тоді як Держмістєцтв надано погодження щодо виключення лише 1 бібліотечного закладу з базової мережі;
- у Харківській області у 2021 році функціонувало 768 бібліотечних закладів, у 2022 році — 753, **розбіжність складає мінус 15**, тоді як Держмістєцтв **не надано жодного погодження** щодо виключення бібліотечних закладів з базової мережі;
- у Хмельницькій області у 2021 році функціонувало 724 бібліотечних заклади, у 2022 році — 699, **розбіжність складає мінус 25**, тоді як Держмістєцтв надано погодження щодо виключення лише 1 бібліотечного закладу з базової мережі;

розбіжність між показниками 2021 року та 2022 року складає плюс:

- у Дніпропетровській області у 2021 році функціонувало 466 бібліотечних закладів, у 2022 році — 482, **розбіжність складає плюс 16**, тоді як Держмістєцтв надано погодження щодо виключення 1 бібліотечного закладу з базової мережі;
- у Херсонській області у 2021 році функціонувало 140 бібліотечних закладів, у 2022 році — 382, **розбіжність складає плюс 242**, тоді як Держмістєцтв надано погодження щодо виключення 1 бібліотечного закладу з базової мережі;
- у Чернігівській області у 2021 році функціонувало 192 бібліотечних заклади, у 2022 році — 725, **розбіжність складає плюс 533**, тоді як Держмістєцтв надано погодження щодо виключення 1 бібліотечного закладу з базової мережі;
- у Житомирській області у 2021 році функціонувало 669 бібліотечних закладів, у 2022 році — 672, **розбіжність складає плюс 3**, тоді як Держмістєцтв надано погодження щодо виключення 16 бібліотечних закладів з базової мережі;
- у Закарпатській області у 2021 році функціонувало 447 бібліотечних закладів, у 2022 році — 460, **розбіжність складає плюс 9**;
- у Івано-Франківській області у 2021 році функціонувало 664 бібліотечних закладів, у 2022 році — 694, **розбіжність складає плюс 30**;
- у Луганській області у 2021 році функціонувало 287 бібліотечних закладів, у 2022 році — 288, **розбіжність складає плюс 1**;

- у Тернопільській області у 2021 році функціонувало 552 бібліотечних заклади, у 2022 році — 817, **розбіжність складає плюс 295;**
- у Чернівецькій області у 2021 році функціонувало 362 бібліотечних заклади, у 2022 році — 380, **розбіжність складає плюс 18;**
- у м. Києві у 2021 році функціонувало 147 бібліотечних заклади, у 2022 році — 152, **розбіжність складає плюс 5.**
- у Львівській області у 2021 році функціонувало 1230 бібліотечних закладів, у 2022 році — 1256, розбіжність складає плюс 26, тоді як Держмистецтв надано погоджень щодо виключення 25 бібліотечних закладів з базової мережі;

Області, які подали інформацію вірно:

- Полтавська — 2021 рік — 699 та у 2022 році — 699 бібліотечних заклади;
- Черкаська — 2021 рік — 646 та у 2022 році — 644 бібліотечних заклади (враховано 2 погодження Держмистецтв на виключення бібліотечних закладів з базової мережі).

Вказана інформація визначає проблемне питання, що потребує негайного вирішення, це неякісне опрацювання місцевими органами виконавчої влади матеріалів базової мережі закладів культури місцевого рівня та складна ситуація зі збором інформації, що пов'язана з повномасштабним вторгненням РФ в Україну.

Однак, у зв'язку із збройною агресією російської федерації проти України та введенням в дію воєнного стану у 2022 році, заходи щодо організації та проведення Держмистецтв короткострокових методичних циклів у форматі онлайн з представниками органів місцевого самоврядування щодо нагальних питань реорганізації, збереження та розвитку базової мережі закладів культури проводились в робочому порядку — надання консультацій в телефонному режимі. За результатами таких консультацій виявлено проблемні питання, що виникали в юридичній площині, зокрема, порядок формування базової мережі закладів культури, ліквідація закладів культури та ліквідація в результаті реорганізації закладів культури, рекомендації щодо створення і функціонування центру культурних послуг у територіальних громадах.

У підсумку можна констатувати покращення поданої інформації від Полтавської і Черкаської областей, де було усунуто усі помилки та подано інформацію найкраще з усіх регіонів України.

Розуміючи складність таких питань Держмистецтв в подальшому, зокрема, впродовж 2023 року впроваджувало цикл онлайн-нарад з метою надання методичної допомоги місцевим органам влади для ретельного опрацювання та заповнення Excel-таблиці мережі публічних бібліотек для усіх регіонів України. Такі роз'яснювальні наради відбувались за принципом об'єднання прифронтових областей (Херсонської, Харківської, Чернігівської,

Дніпропетровської, Запорізької, Сумської, Київської, Луганської, Донецької, Миколаївської), або, наради проводились з урахуванням нагальних питань тих областей, які найменше зазнали руйнувань внаслідок бойових дій (Закарпатської, Львівської, Хмельницької, Івано-Франківської, Рівненської, Тернопільської, Черкаської, Чернівецької).

Нові реалії життя, продиктовані у розробці змін до чинних нормативно-правових актів, зокрема, Законом України «Про внесення змін до деяких законів України щодо унормування конкурсної процедури призначення керівників комунальних закладів культури та формування базової мережі закладів культури» внесено зміни до статті 22 Закону України «Про культуру», зокрема, абзац другий частини другої статті 22 замінено новими абзацами такого змісту:

“Виключення закладу з базової мережі закладів культури, його реорганізація чи ліквідація здійснюються виключно за погодженням у місячний строк з відповідним центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері культури та/або кіно та/або інших сферах, до яких належить діяльність цього закладу, з одночасним інформуванням центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сферах мистецтв та спеціалізованої мистецької освіти.

Виключення закладу з базової мережі закладів культури допускається за умови, що надання населенню культурних послуг забезпечить інший заклад культури чи заклад освіти сфери культури в межах території відповідної територіальної громади з дотриманням вимог щодо доступності та якості культурних послуг”.

Закон набирає чинності через три місяці з дня опублікування цього Закону, тобто з 22 вересня 2023 року.

У зв'язку з цим, для продовження комунікації центральних органів виконавчої влади з областями, Держмистецтв пропонує включити до Плану роботи на 2024 рік як МКІП, так і Держмистецтв цикл онлайн-нарад щодо надання роз'яснень актуальних питань, які виникають у місцевих органах виконавчої влади під час опрацювання базової мережі закладів культури.

Області	2021	2022	Виключено Держмистецтв з базової мережі закладів культури у 2022 році	Розбіжність між показниками 2021 року та 2022 року
Вінницька	876	865	3	-11
Волинська	511	502	3	-9

Дніпропетровська	466	482	1	+16
Донецька	402	403	—	+1
Житомирська	669	672	16	+3
Закарпатська	447	460	—	+13
Запорізька	446	447	—	+1
Івано-Франківська	664	694	—	+30
Кіровоградська	537	537	1	—
Київська	797	771	1	-26
Луганська	287	288	—	+1
Львівська	1230	1256	25	+26
Миколаївська	449	446	—	-3
Одеська	638	608	1	-30
Полтавська	699	699	—	—
Рівненська	550	547	—	-3
Сумська	509	506	1	-3
Тернопільська	522	817	—	+295
Харківська	768	753	—	-15
Херсонська	140	382	1	+242
Хмельницька	724	699	1	-25
Черкаська	646	644	2	—
Чернівецька	362	380	—	+18
Чернігівська	192	725	1	+533
м. Київ	147	152	—	+5
Разом	13678	14735	57	—

МКІП	6	6	—	—
Інші	1	22	—	—
РАЗОМ	13685	14763	—	—